

**SEĆANJE NA  
JEVREJSKI STUDENTSKI DOM  
BEOGRAD**



**NIKOLA TIMAR**

**Beograd**

**4.7.2015**

Jevrejski studentski dom se nalazio u zgradi sinagoge u Beogradu u ulici Maršala Birjuzova broj 19, tada Kosmajaska 19. Na levoj strani zgrade, od prizemlja do trećeg sprata. Sobe, spavaonice, nalazile su se na drugom i trećem spratu. Na prvom spratu se nalazila učionica, a u prizemlju se nalazila trpezarija. Na drugom spratu su bila kupatila, muško i žensko.

Jevrejski studentski dom formiran je krajem 1945 godine. Trajao je do 1957 ili 1958 godine, kada više nije bilo studenata u domu.

Ko su bili domaši?

To su bili posleratni bezkućnici, čije su porodice i domaćinstva bili potpuno ili delimično uništeni, to su bili omladinci koji su slučajno ostali u životu u koncentracionim ili logorima uništenja, koji su se vratili iz ratova u partizanima ili bili u ilegali, ili se skrivali za vreme okupacije od nacističkih dželata ili od domaćih kvisinga, ili su se vratili iz nemačkih ili sovjetskih zarobljeništava, ili nisu sebi mogli da priušte iznajmljivanje privatnih soba ako su bili iz unutrašnjosti.

Oni su bili pretežno is Srbije, ali bili su i iz Makedonije i Bosne i Hercegovine.

Za sve njih Jevrejski studentski dom je bilo **PORODIČNO UTOČIŠTE**.

Izvod iz knjige Elke Zacharias: „Bila je čista slučajnost ostati u životu. Eva Timar : Jedna životna priča“. Ovaj izvod odnosi se na značaj i uticaj Doma na život domaša, kako ga je opisala Eva Timar u jednom intervjuu:

*„Devetnaestogodišnja devojčica (posle logora) nije znala šta treba da radi. Eva je izgubila životne prijatelje i živela je iz dana u dan. U proleće 1946. godine saznala je da je u Beogradu osnovan jedan studentski Dom, u kojem svi jevrejski studenti, koji su bili u koncentracionim logorima, mogu besplatno da žive.*

*„Tamo su bili mnogi, otprilike 50-60 mladih ljudi, koji su imali sudbinu kao i ja. To je bilo jako dobro, jer smo jedan drugog dobro razumeli. To je bila jedna siromašna zajednica, okolnosti su bile jako skromne. Ali u odnosu na ono što smo prošli bili smo zadovoljni. I mi smo počeli sa učimo“.* (Eva Timar).

*Kuća u Kosmajskoj 19 u Beogradu, bila je kao **PORODIČNO UTOČIŠTE**. Eva je bila sigurna da će ona sama kao i mnogi drugi njeni prijatelji, samo kroz zajednicu, ojačati od psihičkog opterećenja“.* (Izvod iz navedene knjige).

Pored osnovnih uslova za život (besplatno stanovanje, ishrana, grejanje) Dom je obezbeđivao i neke uslove za studiranje i učenje. Stanovnici Doma su žarko želeli da počnu ili nastave studiranje kako bi što pre postigli uslove, nakon holokausta, za normalizovanje svoga života. Zbog toga je u Domu dominirala atmosfera učenja i polaganje ispita. Tome je odlično poslužila učionica, koje je kao takva, danju i noću bila na raspolaganju studentima. Često je tu bilo studenata koji su učili i do kasno u noć ili do ranog jutra.

*„Bez tog Doma mnogi od nas ne bi tada mogli početi studije da taj Dom nije postojao. Imali smo siguran krov nad glavom, ne baš dobro grejane sobe, pristojne krevete, ćebad, pranje veša nedeljno. Džoint nam je slao konzerve sira, kikiriki puter, marmeladu u drvenim kutijama, obezbeđivao nam ručak u menzi Opštine kod Kalemegdana, putem Saveza nam je davao i nešto džeparca (200 ili 300 dinara mesečno). Po današnjim shvatanjima uslovi za studiranje bili su vrlo loši ali svi smo prošli logore, zatvore, izbeglištvo, skrivanaja i domski uslovi nisu nam smetali“.* (Sećanja Teodora Kovača o usloima života u Domu.)

Dnevna, lična higijena, sprovodila se u domskom kupatilu. Pošto tu nije bilo tople vode, domaši su detaljnu higijenu obezbeđivali u javnom Gradskom kupatilu u Mišarskoj ulici. Tu su domaši donosili peškire, sapun i odeću za presvlačenje. Pošto je jedno kupanje (tuširanje) bilo ograničeno na 10 minuta, neki domaši su koristili kabine tako da su ulazili po dvojica i time dobijali još 10 minuta vremena za tuširanje.

Svemu navedenom se može pripisati zasluga za natprosečne rezultate studiranja u Jevrejskom studentskom domu u Beogradu.

**U učionici su se održavali i društveni sastanci: proslave rođendana, polaganje ispita i diplomiranje. Tu su se održavale i probe za predstavu „KOLONA“. Priredba je održana u sali Jevrejske menze u Beogradu u ulici Visokog Stevana 2 u jesen 1947. i ponovo u prolece 1948.godine,**

Pisac scenarija, organizator, režiser i aktivni učesnik u samoj predstavi bio je dr Mirko Polak-Cvi, tada student medicine.

Sadržaj ove predstave odnosio se na život Jevreja (pretežno u našim krajevima) od perioda pre I Svetskog rata do borbe protiv okupatora.

Jevrejski studentski dom je bio i omiljeno sastajalište prijatelja i kolega sa fakulteta, Jevreja i nejevreja. Posle studija većina njih su postali poznati stručnjaci i društveni radnici: Jovica Jovičić - profesor fakulteta i svetski poznati gitarista, Despić Aleksandar- doktor nauka, profesor fakulteta i predsednik SANU, Najdan Pašić - profesor fakulteta i poznati političar, Mihaljević Slobodanka (Coca), Mihaljević Biljana (Seka), Senić Radomir profesor šumarskog fakulteta itd.

„U Dom su često navraćali i ponekad ostajali satima i oni koji su stanovali u gradu, sećam se Nikole (Pipi) Volfa, iz Subotice, kasnijeg profesora neuropshijatrije Stomatološkog fakulteta, Tome Štrasera iz Sombora, profesora kardiologije Medicinskog fakulteta, kasnije višeg funkcionera Svetske zdravstvene organizacije u Ženevi, u Švajcarskoj, Zoltana (Zolike) Štrausa, iz Subotice davno se uselio u Izrael gde je radio kao kardiolog, Mirka Klajna, iz Bečeja, bio je kasnije oftalmolog u Subotici“ (Sećanje Teodora Kovača).

Više desetina godina nakon prestanka rada Doma, a prema sećanju Eve Timar, načinjen je Spisak domaša sa podacima o tome šta su studirali i šta su posle toga radili i postigli. Evo tog Spiska:

**DOMASI      STUDIRALI/POSTALI**

Prezime	Ime	Studirao/Postao
Ajgenmaht	Ljubomir	stud.matematike i fizike/profesor
Ajhenstajn	Alisa	stud.filologije-engleski/prevodilac, profesor eng. jezika
Albahari	Melvi	stud.tehnologije
Almoslino	Oto	stud.masinstva/masinski inzenjer
Aroesti	Josip	ucenik sred.tehn.skole/tehnicar
Balog	Eva	stud.gradjevine/ gradjevinski inzenjer
Bash	Andrija	stud.medicine/lekar
Bek	Irena-Ica	stud.ekonomije
Bek	Lea	stud.
Bek	Pavle	stud.farmacije/farmaceut
Bencion	Isidor	stud.medicine
Beraha	Mosha	ucenik sred.tehn.skole
Berger	Ivan	stud.gradjevine/gradj.inzenjer
Berger	Josip	stud.psihologije/Dr.Prof.Univerziteta
Birman	Ana	stud.
Bosan	Djordje A	stud.fizike/dipl. fizicar, naucnik
Bosan	Djordje A.	stud.likovne akademije/Akademski slikar
Bozaldes	Isidor	ucenik sred.tehn.skole
Braun	Eva	stud.filologije-engleski/
Braun	Olga	stud.svetske kn jizevnosti/prof.knjizevnosti
Brumer	Andrija	stud.agronomije
Cuker	Eva	stud.tehnologije/Dr. tehnickih nauka
Cvibah	Tibor	stud.medicine/lekar
Dajc	Suzana	stud.ekonomije/ekonomista
Darvash	Andrija	stud.biologije/Dr. biologije
Druker	Joza	stud.knjizevnosti/novinar
Druker	Raja	stud.
Ebenspanger	Djura	ucenik sred.teh.skole
Elijas	Alhalel	ucenik
Erenfrajnd	Robert	stud.masinstva/Dr.Prof.Univerziteta
Eresh		stud.
Faradzi	Rafael	stud.agronomije
Fisher	Djordje	student knjizevnosti/TV reziser
Fisher	Mira	stud.medicine
Fuks	Lea	stud.filologije-engleski/profesor englesko jez.
Gergej	Ivan	stud.medicine/lekar rendgenolog
Glid	Nandor	stud.lik.akademije/akademski vajar, prof.akad.
Glik	Olga	stud.ekonomije
Goldstajn	Djordje	stud.
Gombosh	Nikola	stud.ekonomije
Grinberger	Ervin	stud.medicine
Grinvald	Zsuzsa	stud.medicine/lekar

Prezime	Ime	Studirao/Postao
Gros	Ivan	stud.
Grosberger	Magda	stud.tehnologije/inz. tehnologije
Gusman	Djordje	stud.medicine/lekar
Haker	Ladislav	stud.matematike/matematicar
Haker	Suzana	stud.hemije/Dr.hemije prof.kafult.
Hercl	Suzi	
Hirsh	Adolf	stud.masinstva/prof.univerziteta Haifa
Horvat	Ladislav	stud.ekonomije/ekonomista
Hubai	Blanka	stud.filologije-nemacki
Iric	Oto	stud.knjizevnosti
Izak	Eva	stud.medicine/lekar
Josip	Albert	stud.masinstva/masinski inzenjer
Josip	Enriko	stud.muz.akademije/profes.muzicke akademije
Kalmar	Stevan	stud.agronomije
Kanic	Mirko	stud.
Kapolnai	Djordje	stud.masinstva/masinski inzenjer
Kapolnai	Lajco	stud.gradj.
Kapolnai	Petar	=
Katic	Pavle	stud.meteorologije/Dr.meteorologije, prof. fakulteta
Kenig	Tibor	
Kertes	Stevan	stud.tehnologije/Dr. tehnika, prof.fak.
Kish	Tibor	stud.matematike
Kish	Zsuzsa	stud.ekonomije
Klajn	Katarina	
Klajn	Mirko	stud.medicine/lekar
Klopfer	Tibor	stud.medicine/lekar
Koen	Erna	stud.filologije-italijanski/prevodilac-profesor
Koh	Gavra	
Konfino	Lazar	stud.tehnologije/inzenjer tehnolog
Lajhtner	Stevan	stud.tehnologije
Lanji	Stevan	stud.medicine/TV reziser
Lederer	Aleksandar	ucenik sred.teh.skole
Lederer	Ruben	stud.medicine/lekar
Levi	Albert	stud.agronomije
Levi	Hajim	stud.elektrotehnike/inzenjer elektrotehnika
Levi	Isa	stud.gradjevine/gradjevinski inzenjer
Levi	Moris	stud.akad.pozor.umetnosti
Levi	Salvator	stud.medicine/lekar
Lihtner	Ruza	stud.farmacije
Lipkovic	Eugen	stud.lik.akademije/akademski slikar
Lorant	Tobor	stud.medicine/lekar
Maestro	Josip	
Majshlish	Josip	
Marsel	Nisim	
Modiano	Alfred	stud.tehnologije/inzenjer tehnologije
Noah	Rashela	stud.gradjevine/gradjevinski inzenjer
Nojhaus	Ervin	ucenik
Papo	Leon	stud.
Pilisher	Djordje	stud.agronomije/agronom

Prezime	Ime	Studirao/Postao
Po;acek		
Polak	Alfred	stud.gradjevine/gradjevinski inzenjer
Polak	Mirko	stud.medicine/lekar
Popovic	Bogdan	stud.knjizevnosti/knjizevnik
Potzman	Vilim	stud.matematike i fizike/profes. fizike
Presburger	Ruza	stud.medicine
Rafaël	Leo	stud.medicine/lekar
Rajcer	Mirko	stud.ekonomije
Remer	Djura	stud.agronomije/Dr.agronomije
Robicek	Ljubica	stud.filologije-engleski
Rot	Hugo	stud.psihologije/dipl. psiholog
Rozenberger	Aleksandar	stud.medicine/lekar
Rozenfeld	Vera	stud.medicine/lekar
Saporta	David	stud.masinstva
Sekelj	Jovan	stud.veterine/dipl. veterinar
Selesh	Djuro	stud.filologije-engleski/prof.eng.prev.diplomata
Selesh	Suzana	stud.ekonomije/istoricar
Senberger	Mira	stud.biologije/Dr.biolog.prof.fak.
Shimon	Djordje	stud.masinstva
Shimon	Eva	stud.medicine
Shugar	Edita	stud.
Spicer	Gizela	
Spicer	Klara	stud.farmacije
Stark	Egon	stud.rudarstva/inzenjer rudarstva
Stark	Marta	stud/ekonomije
Straus	Zoltan	stud.medicine/lekar
Tajtelbaum	Raul	stud./novinar
Timar	Nikola	stud.elektrotehnike/dipl.inz.elektronike
Tolentino	Rozina	stud.medicine/socijalni radnik
Vajnfeld	Greta	stud.arhitekture/arhitekta
Vajs	Ana	stud.tehnologije/inz.tehnologije
Vajs	Djordje	stud.matematike/prof. matematike
Vajs	Tibor	stud.medicine
Veber	Marta	stud.ekonomije/ekonomista
Veltner	Erih	ucenik
Vesel	Josip	stud.medicine/Dr.Prof. univer.psihologije
Vig	Djordje	stud.medicine-stomatologije/stomatolog

U studentskom Domu, vremenom, formirali su se takozvani Kolektivi. To su grupe studenata koji su se više međusobno družili, zajedno se brinuli o ishrani (doručak i večera, pošto su ručak imali obezbeđen u Jevrejskoj menzi ili u drugim studentskim menzama). Od organizacije Joint, preko Jevrejske opštine, dobijali su povremeno nešto suve hrane (konzerve sardine, mleko i jaja u prahu), koju su držali u pojedinim sanducima u trpezariji. Kolektivi su se grupisali po afinitetu, po srodnosti fakulteta na kojima su studirali, po geografskom poreklu odakle su došli, itd. Evo pregleda kolektiva koji su postojali u Jevrejskom studentskom domu:

### *Kolektivi u Jevr. stud. domu*

#### *1. "TEHNIČARI":*

*Grosberger Magda*

*Braun Eva*

*Balog Eva*

*Tolentino Rozina*

*Noah Rita*

*Cuker Eva (kraće vreme)*

*Berger Ivan*

*Erenfrajd Robi*

*Konfino Lazar*

*Seles Djuro-Kuki*

#### *2. "PROLETERI" :*

*Timar Nikola-Kolja*

*Stark Egon*

*Haker Ladislav-Mališa*

*Katić Pavle*

*Šenberger Mira*

#### *3. „BESNE KRAVE“:*



*Veber Marta*  
*Rozenfeld Vera*  
*Grinvald Žuža*  
*Bas Andrija*  
*Kertes Stevan*  
*Presburger Ruža*

Pored navedenih bili su i sledeće grupe: Makedonci (Faradi Rafael, Rafael Leo, Levi Salvator itd.), Subotičani (Darvaš Andrija, itd.).

U periodu postojanja Jevrejskog studentskog doma, malo je fotografija pravljeno o učesnicima Doma. Ipak u porodičnom albumu porodice Timar, porodice Vesel i drugih porodica, nalazi se mala količina fotografija iz tog perioda. Ovde prikazujemo neke od tih fotografija.



Sa leva na desno, gornji red: **Rot Hugo, Vesel Josif, Rozenberg Aleksandar**, donji red: **Paja Polaček, Ruben Lederer, Remer Đura**. Svi iz perioda pre odlaska u Izrael decembar 1948 i početak 1949 godine.



**Seleš Đuro- Kuki i Vesel Josip-Jusko, „cimeri“ u maloj sobi.**



**Eva Balog-Timar i Nikola Timar, u dvorištu Sinagoge, 1949 god.**



**Eva Balog, udata Timar**



**Timar Nikola, Kolja**



**Haker Ladislav, Mališa, Ivan**



**Cuker Eva, udata Čavčić**



**Rozina Tolentino**



**Mira Šenberger, udata Pašić**



**Lazar Konfino**



**Seleš Đuro-Kuki**



**Ivan Berger**



**Rita Noah, udata Konfino**



**Robert Erenfrajd, kasnije Eren**



**Štark Egon i Slavka( Egonova supruga), 1949 godine, Beograd.**



**Braun Eva, Filika**



**Levi Haim** ( u društvu sa porodicom Timar, letovanje, Dubrovnik) 1949 godine.



**Magda Grosberger, udata Berger i Braon Eva-Fili.**



**Berger Ivan i Konfino Lazar, negde oko 1950. godine.**





Fotografija je načinjena u dvorištu Sinagoge Sa leva na desno: **Robi Eren, Eva Čavčić, Rahela Ela Ruben, Ivan Berger, Magda Berger, Raka Ruben, Bojana Ruben, Bora Zec(beba), Rita Noah Konfino, Flora Ruben, Eva Timar (Balog), Seleš Đuro-Kuki.**

(Ela Ruben, Bojana Ruben , Raka Ruben i Flora Ruben stanovali su na spratu iznad Doma).



Slika sa prethodne strane - u dvorištu Sinagoge u Beogradu.

Stoje sa desna na levo: **Kapolnai Lajči**, pa **Hajim Levi**, do njega **Seleš Đuro**, **Cuker Eva**, **Sekelj Janči**, sa naočarima **Levi Salvatore**, **Urošević** (sa naočarima), na kraju **Berger Magda** i **Konfino Rita**.

Čuče sa desno na levo: **Tolentino Rozina**, **Rozenfeld Vera**, druga pred kraj, (ostali nepoznati).

Mnogi istaknuti stručnjaci iz svojih struka u fabrikama, bolnicama, na fakultetima, na kulturnom i društvenom polju, neposredno posle rata bili su u Jevrejskom studentskom domu-Beograd. Tu su bili kraće ili duže vreme, započinjući i završavali studije, a neki su bili i kraće vreme posle diplomiranja.

U daljem toku Sećanja dajemo pregled doktora nauka i profesora fakulteta koji su u toku studiranja bili u Domu.

Doktori nauka i profesori fakulteta 1/18/63

Prezime	Ime	Predmet studiranja	Postao
Berger	Josip	student psihologije	Dr. prof. Univerziteta
Bosan	Djordje		Akademski slikar
Cuker	Eva	stud.tehnologije	Dr. tehnickih nauka
Darvas	Andrija	stud. Biologije	Dr. biologije
Erentrajd	Robert	stud. Masinstva	Dr. profesor univerziteta
Gid	Nandor	stud. likovne akademije	Akademski vajar, prof. Akademije
Haker	Suzana	stud.hemije	Dr.hemije, prof univerziteta
Hirs	Adolf	stud.masinstva	prof.univerziteta,Haifa,Izrael
Josip	Enriko	stud.muzicke akademije	prof.muzicke akademije,akademik
Katic	Pavle	stud.meteorologije	Dr.meteorologije,prof.fakulteta
Kertes	Stevan	stud.tehnologije	Dr. tehnike, prof. Fakulteta
Lipkovic	Eugen	stud.likovne akademije	Akademski slikar
Romer	Djura	stud.agronomije	Dr. agronomije
Senberger	Mira	stud.biologije	Dr.biologije,prof. Fakulteta
Vesel	Josip	stud.medicine	Dr.prof.univerziteta psiholog

Ovde dajemo osnovne podatke o istaknutim stručnjacima koji su ranije studirali u Jevrejskom studentskom domu u Beogradu, većina i ovde diplomirala, a neki i bili posle diplomiranja u Domu.

**KONFINO LAZAR**, diplomirao na Tehnološkom fakultetu u Beogradu, bio je jedan od osnivača fabrike lekova Galenika. Kao istaknuti stručnjak postao je direktor Razvojnog instituta fabrike. Kasnije je bio tehnički direktor i zamenik generalnog direktora prve i tada moderne i najveće farmaceutske industrije lekova u Jugoslaviji. Ceo svoj stručni rad posvetio je fabrici i imao je velike zasluge za napredovanje i razvoj fabrike Galenika.

**BERGER IVAN**, istaknuti stručnjak u svojoj struci, jedan od rukovodilaca renomiranog projektantskog preduzeća i izvodjača građevinskih radova, Energoprojekt. Direktor mnogih građevinskih radova u Africi, Aziji, Latinskoj Americi i na Islandu.

**GLID NANDOR**, akademski vajar, istaknut po spomenicima izrađenim po motivima Holokausta o logorašima svedenima na ljudske skelete. Takav spomenik, nakon širokog međunarodnog konkursa koji je osvojio Glid, podignut je u bivšem logoru u Dahau, Nemačka, replika u Jad Vašemu, Jerusalim, zatim spomenik Menora u plamenu na Dorćolu, Beograd. Bio je rektor fakulteta umetnosti u Beogradu. Imao je improvizovani valjarski atelje u Domu.



Glid Nandor, spomenik logorašima u bivšem koncentracionom logoru Dahau. Detalj spomenika.

**VESEL JOSIP.** Prvi direktor Psihijatrijske klinike »Vladimir F. Vujić«. Prof. dr JOSIF VESEL, kliničar erudita, izuzetan vaspitač mladih generacija psihijatara i studenata medicine, koji će se dugo pamtiti po svojim redovnim »leson klinik« po ugledu na svoje učitelje, velikane francuske psihijatrije: Delea, Denikera, Pišoa i Fišgolda.

Prof Vesel je ceo radni vek proveo na sadašnjoj Klinici za psihijatriju KCS Kliničkog centra Srbije (1957-1993.) i penzionisan je kao direktor Klinike za psihoze "Vladimir F. Vujić". Prof Vesel se usavršavao u oblasti kliničke psihijatrije (u Bolnici "Sveta Ana" kod Prof Delay-a), grupne psihoterapije i neurofiziologije (na Klinici Pitie kod Prof Fišgolda), a 1963.godine objavio je i prvi rad o grupnoj psihoterapiji alkoholičara. Za asistenta na predmetu Neuropsihijatrija izabran je 1962.g., za docenta 1971.g., za vanrednog profesora 1978.g., a za redovnog 1985.g. Doktorsku disertaciju odbranio je 1977.g. pod nazivom Mogućnost ambulantnog lečenja alkoholičara sa posebnim osvrtom na grupnu psihoterapiju na Medicinskom fakultetu u Beogradu. Predavao je na više fakulteta i tri Univerziteta u zemlji i inostranstvu.

Autor je velikog broja udžbenika i monografija, a neki njegovi udžbenici doživeli su i blizu deset izdanja (Medicinska psihologija sa opštom psihopatologijom, 1976-1990).

Bio je glavni urednik lista Srpskog lekarskog društva Lekar, glavni urednik časopisa Alkoholizam, urednik časopisa Medicinski glasnik, član redakcija časopisa Srpski arhiv i Engrami.

Inicijator je osnivanja sekcije SLD-a za Prevenciju samoubistva (1979) i njen prvi predsednik. Bio je član predsedništva Udruženja za prevenciju samoubistva SFRJ. Bio je podpredsednik Sekcije za psihijatriju SLD. Počasni je član Udruženja zdravstvenih radnika Srbije. Jedan je od vodećih suicidologa.

Svojim radom promovisao je psihijatriju, kako kroz stručni rad tako i kroz analizu životnih zbivanja u istoriografskom, kulturelnom i antropološkom kontekstu. Inspirisan psihijatrijskom nozologijom, svoje stručno i personalno umeće je delio sa kolegama, lekarima na

specijalizaciji i studentima. Prof Vesel je i dobitnik Plakete povodom 50-godišnjice Medicinskog fakulteta u Beogradu, Diplome Saveza lekarskih društava Jugoslavije, Zahvalnice SLD-a. ( Izvod iz Istorijata Klinike za psihijatriju KCS).

Još za vreme studija, Vesel je izabran za omladinskog rukovodioca u Jevrejskoj opštini Beograd 1950 do 1952 godine, a studentska organizacija ga je, između ostalih zaduženja, postavila za direktora Internacionalnog studentskog letovališta u Baškom Polju.



Profesor doktor **Vesel Josif**, negde oko 1990 godine.

**LEDERER RUBEN.** U Izraelu poznat kao **ELDAR REUVEN**, (Ruben), kao nesvršeni student u Beogradu i stanovnik Doma, nakon formiranja države, preseljava se u Izrael. Uz fizički rad i studiranje završava Medicinski fakultet. Završio je specijalizaciju iz neurologije u Haifi (bolnica Rambam) i u Londonu. Zatim postaje doktor nauka. Kasnije postaje direktor bolnice Rambam, a zatim i šef saniteta celog Cahala (Izraelska armija) u činu brigadnog generala. Jedan je od trojice generala Izraelske armije po poreklu iz ovih predela.



**Lederer/ Eldar**, oko 2010, Izrael.

**SELEŠ ĐURO-KUKI.** Istaknuti prevodilac, koji je usavršavao engleski jezik i još kao student slušajući na radiju engleske govore, prevodilac ministru inostranih poslova tadašnje Jugoslavije, Koči Popoviću, kasnije prevodilac u Ambasadi Jugoslavije u Vašingtonu i Ataše za štampu u Ambasadi.

**ALMOZLINO OTO,** u domu poznat kao matematički genije, čuveni profesor matematike tehnički fakulteta Kašanin Radivoje ga je kao studenta zapazio i cenio njegovo znanje matematike. Posle diplomiranja na Mašinskom fakultetu u Beogradu profesor je često održavao kontakte sa Almozlinom.

**KERTES STEVAN AVIEZER.** Doktor i profesor hemije na Jevrejskom univerzitetu u Jerusalimu. Između ostalih naučnih radova, autor knjige (sa koautorom prof. Markusom) o ekstrakciji iz metalnih kompleksa. Knjiga imala enormni efekat i bio važni tekst više godina. Nominovan za medalju Carl Henson 1988 godine. Fakultet završio u Beogradu, bio je domaš do iseljenja u Izrael.



**Kertes Stevan Aviezer 1980 godina, Izrael.**

**ENRIKO JOSIF,** kompozitor, pedagog, muzički pisac, član Srpske akademije nauka i umetnosti. Studirao na Muzičkoj akademiji u Beogradu, odsek za kompoziciju, posle studija postaje asistent, zatim docent, pa vanredni i redovni profesor fakulteta. Od 2000.godine redovni član Srpske akademije nauke i umetnosti u Beogradu. Pisao je za solo instrumente, horove, orkestralnu muziku i filmsku muziku. Posle penzionisanja bio je profesor kompozicije na Muzičkoj akademiji u Beogradu. Imao je religiozno-filozofski emocionalni pogled na svet.

U toku 1947. i 1948.godine, kao student i domaš (Jevrejski studentski dom) aktivno je učestvovao u realizaciji muzičkih tačaka u priredbi KOLONA.



**TIMAR EVA.** Kao građevinski inženjer konstruktivnog smera, ceo svoj radni vek provela je u renomiranoj i svetski poznatoj firmi Energoprojekt. Prvo kao projektant, zatim kao odgovorni projektant građevinskog dela projekta, zatim kao glavni inženjer celokupnog projekta i to sve na velikom broju projekata. Nije bilo ni jednog projekta termo elektrana (TE) u Jugoslaviji u kojoj nije radila ( TE Kostolac, TE Kolubara, TE Viskoza, TE Morava, TE West Tripoli, TE Prijedor, Energane Železare Skopje. TE Kosovo B, TE Drvno). Projektovala je i industrijske objekte. Bavila se specifičnom problematikom- „Projektovanje turbinski stolova“, bila je jedan od nekolicine, u Evropi, projektanata ovih stolova. Projektovala je građevinski deo termoelektrane u USA kod isporučiooca opreme Westinghaus. Bila je na radnom mestu, prvo, šefa Grupe, zatim šef Konstruktivnog biroa, pa Građevinskog biroa i kasnije Pomoćnik direktora radne organizacije „Projektovanje termo i nuklearne elektrane“, sve do penzionisanja. Odlikovana je ordenom rada i nagrađena više puta plaketama.

Kao i ranije tako i nakon penzionisanja aktivno se bavila Holokaustom. Prikupljala je literaturu na svim važnijim jezicima. Nasledila je veliku količinu literature o Holokaustu od svog oca Julija Balog. Dugo godina je saradivala, držala predavanja u Nemačkoj a u kojima je tražila da se ne zaborave nacistički zločini nad Jevrejima Evrope, davala intervju u Komemoracionom i dokumentacionom centru u Salzgiteru (Nemačka), koja je i objavila knjigu o Evi Timar ( „Bila je

*čista slučajnost ostati u životu“* Eva Timar-Jedna životna priča.), pisala Elke Zacharias, rukovodilac centra.



**Eva Timar i Elke Zacharias**, rukovodilac „Gedenk-und Dokumentationsstätte KZ Drutze, Salzgiter, Nemačka, oktobar 2002. god.

Održavala je predavanja o Holokaustu nemačkoj omladini, osnovcima i u gimnaziji.

Bila je istaknuti član redakcije knjiga ( „*Mi smo preživeli*“). „Hodajuća enciklopedija Holokausta“ (citirajući Ete Najfeld). Prevela sa nemačkog jezika knjigu „*Neuspelo bekstvo*“, o tragičnoj sudbini Jevrejskog „Kladovo“ transporta na putu za Palestinu.





Redakcija knjiga „Mi smo preživeli“, zadnja sa desne strane Eva Timar.

**ŠTARK EGON.** Kao rudarski inženjer prvo je radio u Bosni i Hercegovini u rudnicima Kakanj i Breza (bio i tehnički direktor), od 1959.godine prelazi u Naftagas, Novi Sad, početkom 1970 godine postaje tehnički direktor. Čest predstavnik, nekad i jedini iz Jugoslavije, na konferencijama širom sveta. Zatim Savetnik generalnog direktora Naftagasa. Veoma aktivan u Jevrejskoj opštini i predsednik Jevrejske opštine Novi Sad.

**HAKER SUZANA,** udata **PETROVIĆ,** završila je studije prirodnih nauka i hemije na Beogradskom Univerzitetu. Na fakultetu za hemijski inženjering u Novom Sadu magistrirala je u 1970 godinu, zatim 1976 doktorirala, prvo je bila asistent biohemije, zatim docent, vanredni profesor i redovni profesor. Imala je više od 100 naučnih radova i publikacija. Vodila je istraživanje enzima. Posle penzionisanja napisala je knjigu „Priča o Kombua“ (tradicionalno piće sa Dalekog istoka, protiv raznih bolesti). Veliki deo svojeg vremena provela je u Jevrejskoj zajednici Novi Sad (socijalna grupa i ženska sekcija). U toku stidija bila aktivni član hora Braća Baruh u Beogradu.

**BERAHA MOŠA**, na matičnom jeziku **BARIĆ MILAN**. Školovao se za pozorišnog reditelja i glumca (zajedno sa Mirom Stupicom). Nakon studiranja režirao u Užicu, Banja Luci, Novom Sadu, Pančevu i na kraju u Zrenjaninskom pozorištu. Posle rata bio je član Vojvođanskog narodnog pozorišta, a kasnije i direktor drame i reditelj.



**Moša Beraha.**

**KOVAČ TEODOR**. Diplomirao je na medicinskom fakultetu u Beogradu i specijalizovao internu medicinu. Bio je član većeg broja stručnih udruženja, uključujući i stranih. Izabran je za asistenta 1962 godine, kasnije stekao sva nastavna zvanja na Medicinskom fakultetu, uključujući zvanje redovnog profesora. Bio je predsednik Udruženja endokrinologa Jugoslavije. Bio rukovodilac Endokrinološkog odeljenja Interne klinike u Novom Sadu. Aktivan je u jevrejskom životu i od 2000 godine bio je predsednik Jevrejske opštine Novi Sad i u više mandata član Izvršnog odbora SJOJ. Preveo dve knjige Simona Vizentala sa nemačkog jezika. Aktivan je saradnik Jevrejskog Pregleda. Poznat je po izveštavanju o zločinačkom i katastrofalnom antijevrejskom (antisemitskom) delovanju većine Vojvođanskih Nemaca, Švaba, za vreme okupacije 1941 i dalje.



**Profesor Dr. Teodor Kovač**

**ČAVČIĆ EVA.** Diplomirala na Tehnološkom fakultetu u Beogradu 1951 godine. Radila je u Industriji boja i lakova Duga u Beogradu. U Institutu za nuklearne nauke u Vinči, „Boris Kidrič“,gde je bila istaknuti naučnik u svojoj specijalizaciji, je radila od kraja 1952 do 1966. Doktorirala je na svom fakultetu 1965 godine. U institutu se najvećim delom bavila analitikom urana i analitikom teške vode za reaktor u Vinči. Na te teme objavila je više naučnih radova. Nakon 1966 godine bila je šef razvojne laboratorije u Razvoju u Hemijskoj industriji Pančevo, gde je radila do 1973 godine. U tom periodu nastala su dva patenta.

Nakon penzionisanja ,od 1973 do 1983 radila je po autorskom ugovoru u IHTM u Beogradu u odeljenju za katalizu.

Bila je sekretar Republičkog odbora bivših političkih zatvorenika, interniraca i deportiraca i član Saveznog odbora SUBNOR-a.

Aktivo učestvovala u raznim komisijama u Savezu jevrejskih opština i u Jevrejskoj opštini Beograd. Od 1998 do 2000 godine bila je na čelu radne grupe za pomoć preživelim žrtvama Hokausta. Radila je u Redakciji knjige „Mi smo preživeli“.

Dobitnica je ordena za hrabrost, medalje i plaketa.



Doktor inženjer **Čavčić Eva.**

**KATIĆ PAVLE.** Diplomirao je 1954 godina na Prirodno-matematičkom fakultetu u Beogradu, grupa za Meteorologiju. Nakon rada u Hidrometeorološkom zavodu u Beogradu i Meteorološkoj sekciji u Novom Sadu, pozvan je na formiranje predmeta Meteorologija i

klimatologija na Poljoprivrednom Fakultetu u Novom Sadu. Bio je prvo saradnik, pa asistent, 1955 godine, organizuje opremanje i izvođenje brojnih praktičnih vežbi studentima. 1965 biran je u prvo nastavno zvanje vanredni profesor, zatim i redovni profesor, 1977 godine. Predavao je na svim biološkim smerovima ( melioracije i uređenje voda), klimatologije i na Prirodno-matematičkom fakultetu u Novom Sadu. Na poslediplomskim studijama bioloških grupa održavao kurseva iz oblasti biometeorologije. Na Poljoprivrednom fakultetu biran je za prodekana 1976 i 77 godine.. U oblasti naučnog rada (izučavanje mikrometeoroloških fenomena) i vešegodišnjeg eksperimentalnog rada proizašla je doktorska disertacija, koju je odbranio 1969 godine. Formirao je meteorološku stanicu sa eksperimentalnom bazom za specijalna agrometeorološka istraživanja u Rimskim Šancevima. Boravio je na studijskim putovanjima u više evropskih zemalja. Objavio je Praktikum za predmet Meteorologija sa Klimatologijom, 6 knjiga, 7 skripta i više od 80 naučnih i stručnih radova.

Dobio je više društvenih priznanja, ratna (Partizanska spomenica 1941) i posleratna odlikovanja i drugo.

Dok je bio u Domu organizovao je kolektiv „Proleter“.



**Katić Pavle i Lenka (supruga Pavla) u Novosadskom parku**

**PAŠIĆ MIRA.** Posle završene gimnazije, na tadašnjem Prirodno-matematičkom fakultetu Univerziteta u Beogradu završila je biologiju. Post-diplomske studije pohađala je u Kembridžu u Engleskoj. Profesionalnu karijeru započela je kao asistent prof.dr Ivana Đaje. Bavila se fiziologijom i posebno neuro-fiziologijom i predavala ove predmete na Prirodno-matematičkom fakultetu i Filozofskom fakultetu. Prošla je sva akademska zvanja od asistenta do redovnog profesora a doktorat stekla na Prirodno-matematičkom fakultetu u oblasti fiziologije. U ovoj oblasti bila je dugogodišnji saradnik Instituta za biološka istraživanja u Beogradu i Instituta za biologiju mora u Kotoru, Crna Gora. Rezultate svog eksperimentalno-naučnog rada predstavljala je na brojnim simpozijumima u Jugoslaviji i inostranstvu kao i u domaćim i inostranim stručnim časopisima. Autor je univerzitetskog udžbenika " Fiziologija nervnog sistema" i koautor više udžbenika iz biologije.

Mira je bila kuma kod venčanja pisaca ovih Sećanja, 24.02.1949. godine.



**Mira Pašić i rođak iz Izraela Zeev Aškenazi ( u Izraelu).**

**TIMAR NIKOLA,** diplomirao je na Elektotehničkom fakultetu, odsek Elektronike i Telekomunikacija 1955.godine. Pozvan je da se zaposli u Vojno-tehničkom institutu gde je proveo 20 godina,sve do početka 1974 godine. Radio je na istraživanju, razvoju i realizaciji kratkotalasnih radio uređaja. Bio je na stručnom usavršavanju u Berlinu i Ulmu ( tada Zapadna Nemačka). Radio je na razvoju predajnog trakta RTU 100.

Inicirao je i razvio RTU 400, za ovo je imao jaku podršku korisnika. Ovaj model je dobio najvišu ocenu na terenskim ispitivanjima. Posebna specijalnost je bila Radio-teleprinterski uređaji, sistemi i komunikacije. Učestvovao u više komisija, kao najstručniji član, u evaluaciji, ispitivanjima i prijemu radio teleprinterskih sistema u više evropskih zemalja. Objavio je više od 10 stručnih radova u stručnim časopisima ili na stručnim konferencijama širom Jugoslavije. Uveo je klasifikaciju kvaliteta radio-teleprinterskih komunikacija. Izdao je knjigu o kratkotalasnim radio predajnicima, jedinu te vrste u zemlji i retku u Evropi. Kao istaknuti stručnjak i za doprinos u struci dobio visoko vojno odlikovanje „Orden za vojne zasluge“, kao i mnoge pohvale i nagrade.

Zbog javnog neslaganja sa politikom tadašnje Jugoslavije prema Israelu, osumnjičen i izolovan od posla, početkom 1974, godine napušta Institut i zapošljava se, na poziv kolega, u Elektronskoj industriji, fabrika Pionir, sa kojom je ranije saradivao.

Ovde radi, 15 godina, na sličnim poslovima kao i ranije ali i na razvoju, projektovanju i realizaciji različitih kratko-talasnih sistema i savremenih velikih radio centara. Inicirao je i razvio varijante RTU 100/BGD, kao i RTU 400 sa osnovom na prenosnim uređajima snage do 20 W. Među najzaslužnijima je za osvajanje u proizvodnju najsavremenijeg radioteleprinterskog sistema, RTS 1 KW/SV. Bio je šef grupe za razvoj sistema, a zatim i rukovodilac jednog dela fabrike, (260 radnika) . Kasnije prelazi u Istraživačko razvojni institut Elektronske industrije, Iritel, kao savetnik. Ovde radi na Idejnom projektu, a posle usvajanja, i na realizaciji sistema za Elektronki rat velike snage. Rukovodi tehničkim delom realizacije velikog radio centra u inostrantvu. Odavde odlazi u penziju.



**Timar Nikola 2015 god.**

## Sećanja Kovač Teodora:

„ Sećam se, pre svega, imena nekih medicinarara:

- Tibor Klopfer alias Ignjatović, ne znam kada je promenio prezime, znam da je od nas brucoša bio stariji više godina, bio je student medicine već pre rata, posle diplomiranja radio je kao ftiziolog (specijalista za lečenje TBC) u Pančevu.

- Ižak Eva mislim da je ona bila jedina srednjoškolka u Domu kada sam i ja stanovao tamo, posle je diplomirala na Medicinskom fakultetu, čuo sam da se udala za nekog Đorđevića i da je kao lekar dugo radila u Pančevu, drugo o njoj ne znam ništa, sem , navodno, da joj je ćerka aktivistkinja među omladinom u Savezu.

- Žuža Grinfeld (Grinvald) iz Bačke Topole, bila je brucoš kao i ja, zabavljala se s Mišom Štajnerom, bar mi se čini da se tako prezivao, bio je student, čini mi se, ekonomije. Stanovao je van Doma. Nešto je zabrljao, valjda politički iako je već pre rata bio skojevac, tražila ga je Udba, on se već nalazio u ilegali i jednog dana došao je udbaš kod Žuže u Dom da se raspita o Miši, on je u tom času bio u Domu i jedva su stigli da Mišu gurnu u orman s haljinama u ženskoj sobi gde je jadnik morao da stoji kao kip dok udbaš posle par sati nije otišao. Žuža se za njega udala, otišli su s prvom alijom u Izrael. Kada san pre 55 godina bio u Izraelu, on je tamo radio u nekom nadležstvu, a ona je već bila lekar internista u jednoj jerusalimskoj bolnici gde sam je posetio. Imali su jednu ćerku, ne znam ništa o njoj

- Vera Rozenfeld, iz Sente, iz strogo ortodoksne porodice, iz logora vratile se samo ona i njena mati i preselile su se u Suboticu, bila je kao i Žuža i ja, brucoš na Medicinskom fakultetu, posle je postala ugledni pedijatar u Subotici, udala se za nekog Kovačića ili Kovačevića, čuo sam da je predviđena bila za ministra zdravlja Vojvodine ali njen muž kao funkcioner nekog sportskog kluba napravio je neko krivično delo, osuđen je na zatvorsku kaznu pa vlast nije htela da žena zatvorenika postane ministar.

-Salvator Levi, iz Skoplja, kasnije tamo bio rendgenolog, stradao u tamošnjem zemljotresu jula 1963.

- Andrija Baš, iz Subotice, brucoš medicinar, posle diplomiranja lekar-preventivac u Subotici

- Đorđe Bošan, iz Bačke Topole, student slikarstva na Akademiji za likovnu umetnost, kasnije profesor na toj Akademiji (spavali smo krevet do kreveta u Domu)

- Jovan Sekelj, iz Zrenjanina, studirao je veterinu, mislim da je taj fakultet upisao još pre rata, posle je radio kao veterinar u Zrenjaninu gde je i umro, relativno, mlad.

- Marta Štark, iz Novog Sada, mislim da je takođe već pre rata bila studentkinja ekonomije, još dok sam bio u Domu pričalo se da je upala u neku aferu, političku ili neku drugu, ne znam, hitno se uselila u tadašnju Palestinu gde je ne dugo posle toga stradala, u nekoj saobraćajnoj nesreći”.

U toku boravka u Domu, tj. u toku studiranja, pojavila su se i ljubavi. Bile su to ljubavi između dva domaša a i između pojedinih domaša i kolega/koleginica van Doma. Kada je tokom 1948 i 1949 godine došlo do odlaska više domaša u novo osnovanu državu Izrael, smanjio se broj studenata u Domu, pa je postojala mogućnost i da se sklope pojedini brakovi i za njih izdvoje posebne prostorije. Tako su sklopljeni sledeći brakovi:

Konfino Lazar sa Noah Rahelom, Ritom,

Berger Ivan sa Grosberger Magdom,

Timar Nikola, Kolja sa Balog Evom,

Štark Egon sa Božanić Slavkom,

Seleš Đuro, Kuki sa Mirom,

Erenfrajd Robert sa Braun Evom.



Ovi brakovi su imali svoju sobu u Domu. Time im je pružena šansa da se približe korak bliže ka normalizaciji svojih života, nakon Drugog svetskog rata. Venčani kumovi su obično bili takođe iz redova domaša.

Bilo je i ostalih brakova između domaša i kolega/koleginica van Doma. Evo samo nekih:

Šenberger Mira sa Pašić Najdanom,  
Cuker Eva, Cuki sa Čavčić Milanom,  
Katić Pavle sa Lenkom.  
Levi Hajim sa Ruben Elom.

Nakon diplomiranja, koje je bilo uglavnom između 1950 i 1957 godine, mnogi domaši su prešli u druga mesta gde su se zaposlili. Nije bilo problema za zapošljavanje mladih svršenih stručnjaka, a i bila ja na snazi „Planska raspodela kadrova“, koja je obezbeđivala popunjavanje novim kadrovima novih preduzeća, bolnica, društvenih ustanova.

Bračni parovi koji su ostali u Domu, uskoro su dobili potomke, i to tako što su direktno iz bolnice-porodilišta decu donosili u Dom. Bili su to novi „najmlađi domaši“. Evo nekih:

Rina Konfino, ćerka Laze i Rite Konfino,  
Ivar Berger, sin Ivana i Magde Berger,  
Lidija Timar, ćerka Nikola i Eve Timar,  
Mirko Štark, sin Egona i Slavke Štark.

Oni bračni parovi, koji su nakon zapošljavanja ostali u Domu, posle nekoliko godina uspešno obavljanih službi, dobili su stanove od svojih radnih organizacija. Od tih organizacija najviše stanova su dobijeni od fabrike Galenika i Energoprojekta, od pojedinih fakulteta ili ustanova.

Dobijanjem stanova, konačno su mogli da žive normalnih životom.

Iselenjem iz Doma zadnjih domaša, prestala je da postoji ustanova zvana „Jevrejski studentski dom, Beograd“.

„Iskreno hvala svima koji su nam omogućili da počnemo sa redovnim studiranjem. Tradicionalna i skoro već anegdotarna jevrejska solidarnost potvrdila se i ovom prilikom - bez sredstava koje je Džoint obezbeđivao, svega toga teško da bi bilo“.( Teodor Kovać)

Neka ova sećanja na Jevrejski studentski dom u Beogradu, bude i **SEĆANJE NA FANTASTIČNU GENERACIJU JEVREJSKE OMLADINE**, koja je izletela u svet (i osvojila ga) iz sigurnog gnezda Doma u Sinagogi u Beogradu. (Iz komentara Mirka Štarka, jednog od „najmlađih domaša“, u korespondenciji sa piscem ovog Sećanja)!

ŠIFRA: DOMAŠI

Autor je sa ovim radom 2015. godine učestvovao na 59. nagradnom konkursu Saveza jevrejskih opština Srbije

